

Єфімов Микола Миколайович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РОЗСЛІДУВАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ШЛЯХОМ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ МОРАЛЬНОСТІ

Легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом є надзвичайно важливою проблемою будь-якої держави, в тому числі й України. Ефективність розслідування визначеного кримінального правопорушення характеризується якістю проведення відповідних процесуальних дій. В той же час необхідно розуміти, що його вчинення шляхом скоєння кримінальних правопорушень проти моральності має свою специфіку. Тому для проведення окремих процесуальних дій виникає необхідність у залученні спеціалістів, тобто осіб з відповідними спеціальними знаннями. Крім того, сам процес кримінального провадження також буде мати свою специфіку в плануванні початку досудового розслідування та Тому, з метою визначення особливостей розслідування легалізації доходів, одержаних шляхом вчинення кримінальних правопорушень проти моральності, розглянемо низку думок вчених щодо вказаних категорій.

Для початку потрібно визначитись, що ми розуміємо під терміном «легалізація доходів». Так, І. І. Білоус наголошує на тому, що у вузькому розумінні, термін «легалізація (відмивання)» доходів означає процес перетворення нелегально отриманих доходів на легальні. Цей термін почав використовуватись з того часу, коли виникла необхідність в приховуванні справжнього походження грошей або майна при здійсненні фінансових операцій та інших угод. Автор наприкінці свого дослідження робить висновок, що легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом — це складний процес здійснення легальних фінансових операцій, в ході яких приховується незаконне

походження цих доходів, а у деяких випадках, і справжнього власника грошей [2, с. 85-87].

В свою чергу, ми більше схилиємося до позиції Л. І. Аркуші, яка формулює легалізацію доходів, одержаних у результаті організованої злочинної діяльності, як динамічну систему стійко повторюваних дій, спрямованих на здійснення операцій з доходами, одержаними у результаті організованої злочинної діяльності, з метою приховання їхнього безпосереднього походження, введення в легальний обіг та для подальшого здійснення організованої злочинної діяльності [1, с. 10]. Дане визначення включає в себе і організовану злочинну діяльність, що є найбільш характерним і в нашому випадку. Адже, як показує вивчення судово-слідчої практики, випадки легалізації доходів, одержаних від вчинення кримінальних правопорушень проти моральності, в 98 % вчиняють організовані групи.

Стосовно початку розслідування досліджуваної категорії кримінально караних діянь слід наголосити на тому, що всі дії необхідно проводити досить швидко та ефективно. Це не дає змогу членам організованих груп вчасно починати протидію розслідуванню, в тому числі використовувати для цього корумповані зв'язки.

Стосовно корумпованих зв'язків, звернемось до праці Л. І. Аркуші, яка вказувала, що залежно від ієрархічного становища державних службовців і сфер діяльності розрізняють такі види корупції: 1) корупція у сфері бізнесу, або корупція у сфері державного управління (контрольна корупція, дозвільна корупція, розподільча корупція); 2) корупція у політиці; 3) корупція у побутовій сфері; 4) корупція у приватному секторі [1, с. 11]. Усі види корупційних проявів можливі під час вчинення кримінальних правопорушень проти моральності. Адже, з одного боку, це досить розповсюджені діяння в суспільному житті пересічних громадян. З іншого боку, вчинення їх організованими групами вимагає «кришування» на самих різноманітних ієрархічних ланках державних органів.

Доречним є нагадування О. В. Халіна, що фахівці у сфері надання

фінансових послуг рекомендують правоохоронним органам урахувати ризики можливого використання для легалізації кримінальних доходів нової технології електронних грошей – блокчейн, що являє собою базу даних загального користування, яка функціонує без центрального керівництва. Якщо зараз усі операції з грошми, документами проходять через посередників (банки, державні органи або нотаріуси посвідчують дійсність операцій), то з часом це втратить потребу (можливо, ускладнить процес збирання доказів). Як вважають розробники системи, якщо технологія буде впроваджена, то контроль банків, аудиторів контролерів, страхових компаній інших реєстраторів буде не потрібен. Оскільки програмний код мережі відкритий, то будь-який громадянин матиме змогу користуватися системою, однак особистісні дані й інша персональна інформація залишаться конфіденційними. Банки світового рівня, такі як Golman Sachs, JP Morgan, Credit Suisse, Barclays, об'єдналися в консорціум R3 (станом на кінець 2015 р. він нараховував 20 найбільших банків світу) для вивчення переваг і ризиків блокчейн [3, с. 168].

Підводячи підсумок, зазначимо, що під час розслідування легалізації доходів, одержаних шляхом вчинення кримінальних правопорушень проти моральності, досить важливо швидко та ефективно провести початковий етап розслідування. Це повинно здійснюватись завдяки чіткому алгоритму дій працівників правоохоронних органів відповідно до типових слідчих ситуацій.

Список використаної літератури:

1. Аркуша Л.І. Основи виявлення та розслідування легалізації доходів, одержаних у результаті організованої злочинної діяльності : автореф. на здоб. наук. ст. д.ю.н. / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2011. 42. с.

2. Білоус І.І. Сутнісна характеристика легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. *Економіка та держава*. 2019. № 5. С. 82–88.

3. Халін О.В. Використання спеціальних знань у розслідуванні легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Науковий вісник*

Ужгородського національного університету. 2016. Випуск 36. Том 2. С. 166-168.

Запотічна Роксолана Андріївна

кандидат економічних наук,
викладач Львівського державного
університету внутрішніх справ

ВПЛИВ КОРУПЦІЇ НА ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ДЕРЖАВ ПЕРЕД ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИМИ БАНКАМИ

Враховуючи той факт, що основними посередниками та кредиторами на світовому фінансовому ринку станом на сьогодні є транснаціональні банки (ТНБ), які забезпечують рух позикового капіталу у глобальному просторі, ми робимо висновок про те, що кредитна діяльність ТНБ потенційно сприяє загостренню проблеми зовнішньої заборгованості держав.

Результати проведених та раніше опублікованих нами досліджень [1; 2] вказують на те, що потенційний вплив ТНБ на загострення проблеми зовнішньої заборгованості значною мірою визначаються кредитною стратегією банку.

Відповідно до запропонованої нами класифікації, можна виокремити чотири групи (рівні) факторів, що впливають на кредитну стратегію ТНБ, а саме: глобальні детермінанти; мегарегіональні та метарегіональні фактори економічного та неекономічного характеру; макрорегіональні фактори (на рівні країни базування материнського банку та на рівні країни-реципієнта кредиту, які також поділено на економічні та неекономічні детермінанти); інституційно-суб'єктні фактори (на рівні ТНБ та на рівні потенційного позичальника).

До неекономічних умов країн-реципієнтів, що впливають на кредитну діяльність ТНБ, належать ефективність державного управління, законодавче регулювання, бар'єри для входження на внутрішній ринок, політична ситуація, врахування думки населення та підзвітність державних органів, ефективність боротьби з корупцією. Якість і стабільність політичних інституцій в